

(rajonas / miestas, mokykla)

klasės (grupės) mokinio (-ės)

(vardas ir pavardė)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI)

2012 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduoties Teksto suvokimo, literatūros ir kalbos žinių taikymo testas

2012 m. gegužės 23 d.

Trukmė – 1 val. (60 min.)

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar nėra užduoties sąsiuvinyje tuščių lapų ar kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite vykdytojui.
- Užrašykite savo vardą ir pavardę tam skirtoje užduoties sąsiuvinio vietoje.
- Rašykite aiškiai, įskaitomai mėlynai rašančiu rašikliu. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- Atsakykite į užduočių klausimus glaustai ir aiškiai. Atsakymus sutalpinkite tam paliktose eilutėse.
- Formuluokite atsakymus savais žodžiais. Jei klausimas nereikalauja cituoti – necituokite.

PASTABA: neaiškiai parašyti, pribraukti atsakymai vertinami 0 taškų.

Linkime sėkmės!

VERTINIMAS

	Maksimalus taškų skaičius	1 vertintojas	2 vertintojas	Galutinis įvertinimas
Teksto suvokimas ir literatūros žinių taikymas	18			
Kalbos žinių taikymas	18			
Galutinė taškų suma	36			

TAŠKAI

Vertinimo komisija:

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

TEKSTO SUVOKIMO IR LITERATŪROS ŽINIŲ TAIKymo UŽDUOTYS

Perskaitykite tekstus ir atlikite užduotis.

1 tekstas

Vytautė Žilinskaitė

KODĖL NEBERAŠAU HUMORESŲ

Kodėl neberašau humoresų?... Norite – visai atvirai?

...Tą apniukusią popietę galvoje man mezgėsi siužetas – ir koks siužetas! Spartinau žingsnį, kad kuo veikiau parsigaučiau namo ir pripulčiau prie rašomosios mašinėlės – šitoks siužetas! <...> girdėjau dėkingą ir smagų skaitytojų juoką, ir...

Ir netikėtai kelią užtvėrė minia. Gatvėje kažkas nutiko, tačiau kas – negalėjau įžiūrėti pro susigrūdusių smalsuolių nugaras. Tvirtai apglėbiau savo siužetą (ir kokį siužetą!) ir ėmiau, kaip dera, skintis kelią alkūnėmis. Palydima keiksnojamų, išsiveržiau į pirmąsias žiūrovų gretas... Pamačiau gana banalų vaizdą: prie pat šaligatvio riogsojo skersas, atsitrenkęs į sunkvežimį, automobilis. Beje, jis buvo naujutėlis – dar be numerio. <...>

Štai ir viskas, ką pamačiau tą apniukusią popietę <...>. Dabar, žinoma, paklauskite: ir dėl to lioviausi rašiusi humoreskas?... Ką jūs! Buvau regėjusi tokių avarijų, prieš kurias šioji – vaikų žaidimėlis...

Pamačiusi, kas ir kaip, vėl prisiminiau savo siužetą (ak, kokį siužetą!) <...>. Tad atsigrėžiau į gyvąjį mūrą, pro kurį laukė vargas ir pilnas niuksų kelias atgal. Atsigrėžiau ir <...> pavirtau į druskos stulpą. Taip ir likau stovėti, nepajėgdama atplėšti akių nuo minios. Ne, tai nebuvo minia, tai nebuvo žmonių sambūris, tai buvo vienalytis organizmas: vienas išstypęs kaklas, viena godžiai pražiota burna, viena smalsumu spirganti akis ir vienas vienatinis jausmas: begalinis dėkingumas likimui, šią rūškaną apniukusią dieną padovanojusiam tokį šviesų, džiaugsmingą reginį! O kai nukentėjusysis nesėkmingai pamėgino atidaryti susiklaipiusį variklio dangtį, iš vienos bendros krūtinės iščiurleno darnus juoko upeliukas, kuris netruko pavirsti galingu juoko kriokliu – tada, kai drimba iš sunkvežimio kyštelėjo nukentėjusiojo panosėn plaukuotą kumštį...

Štai tuomet, klausydamasi širdingo smagaus kvatojimo, stebėdama džiaugsmu ir palaima tviskančią minios akį, aš supratau: niekada, niekada jokiais humoreskais nepajėgsiu išgauti tokio galingo, visuotinio juoko!... Niekada! Ir nė nepajutau, kaip mano delnas pats atsigniaužė, o mano siužetas (ir koks siužetas!) pliumptelėjo ant grindinio, pasispardė ir išleido paskutinį kvapą... Kam bergždžios kūrybinės kančios, kam beprasmiškas galvėnėjimas su įnoringa mūza? Ar ne paprasčiau sėstis ant dviračio, o dar geriau – ant motociklo – ir tēkstis į stulpą, – juk rezultatas visai toks pat...

		Čia rašo vertintojai	
		1	2
1.	Kas yra šio teksto pasakotojas? Argumentuokite remdamiesi tekstu.		
	(2 taškai)	—	—
2.1.	Paiškokite, kaip ir kodėl šitaip pasakotojas vertina minią.		
	(2 taškai)	—	—
2.2.	Atsakymą argumentuokite įvardydami vieną meninės raiškos priemonę.		
	(1 taškas)	—	—
3.	Įvardykite, koks pasakotojo santykis su savo siužetu. Iš paskutinės pastraipos išrašykite citatą, pagrindžiančią atsakymą.		
	(2 taškai)	—	—
4.	Kodėl pasakotojas atsisako sumanymo rašyti humoreskas?		
	(1 taškas)		

Iš viso (maks. 8 taškai)		
----------------------------------	--	--

2 tekstas

KOMIZMO SAMPRATA

Juokas tvirtai įaugęs į žmogaus prigimtį ir kultūrą. Kultūros tyrinėtojas J. Heizinga primindamas Antikos mąstytojo Aristotelio idėją, kad žmogus yra besijuokiantis gyvūnas, teigia, jog šis apibūdinimas yra kur kas svarbesnis nei įprastas pasakymas apie žmogų – *homo sapiens**.

Skirtingose pasaulio kultūrose juokui būdavo suteikiama panaši reikšmė, nusakanti jo gyvybingą kuriamąją galią. Šios juoko ypatybės, glūdinčios įvairių tautų folklore, literatūros ir meno kūrinuose, atgyja ne tik kaip metaforos, kultūriniai įvaizdžiai, personažų charakteriai, bet ir kaip vaizduojamos tikrovės egzistavimo būdas. Tačiau tarp juoko stichijos, kaip kultūros reiškinių, ir komizmo – juoko įprasminimo meno vaizdais – yra nemaža skirtumų.

Viena iš komizmo atmainų literatūroje – humoras. Jį galima laikyti tam tikru žmogaus mąstymo ir jausenos būdu, sugebėjimu pamatyti juokingus tikrovės reiškinius ir draugiškai, atvirai iš jų pasijuokti. Nors po linksmo personažo šmaikštavimais ir išoriniu nerūpestingumu dažnai slypi kančią pažinęs veidas, humoras suteikia kūriniai lengvumo ir optimizmo.

Satyros sąvoka asocijuojasi su kūriniais, kuriais pašiepiamos charakterio ydos, tariamos vertybės. Satyriniuose kūrinuose akcentuojamas vaizduojamo objekto menkumas, pabrėžiamos tos jo ypatybės, kurių negalima toleruoti.

Dar viena komizmo atmaina – ironija. Dėl lankstumo, įtaigaus ir netikėto požiūrio į reiškinį, intelektualaus krūvio ironija visada mėgstama filosofinės literatūros kūrėjų. Ironija, tas išvirkščias juokas, padeda įgyvendinti autoriaus užmojus: sukuria geliančios paslėptos pašaipos išpūdį, padeda perteikti emocijų daugiaprasmiškumą, išryškina prieštarinę pasaulio prigimtį.

Pagal literatūros tyrinėtoją Algį Kalėdą

5. Savais žodžiais paaiškinkite J. Heizingos mintį.

(1 taškas)

Čia rašo
vertintojai
1 2

— —

6. Nurodykite juoko ir komizmo skirtumą.

(2 taškai)

— —

7. Įvardykite meninės raiškos priemonę *kančią pažinęs veidas* ir paaiškinkite, kokią humoro ypatybę ji išryškina.

(2 taškai)

— —

* *homo sapiens* – protingasis žmogus

8. Apibraudami raidę pažymėkite, kuris iš šių žodžių ar jų junginių A. Kalėdos tekste apibūdina **tik** ironiją. Atsakymą pagrįskite remdamiesi minėtu tekstu.

- A. Atvirumas
- B. Kandumas
- C. Netiesioginis pajuokimas
- D. Juokavimas
- E. Ydų demaskavimas

(2 taškai)

Čia rašo
vertintojai
1 2

Iš viso (maks. 7 taškai)

Bendrieji klausimai (tekstų lyginimas)

Baigdami sakinius, paaiškinkite, kas sieja ir kas skiria šiuos du tekstus.

9.1. Šiuos tekstus sieja tai, kad juose kalbama apie _____

(1 taškas)

9.2. Šiedu tekstai skiriasi tuo, kad pirmasis priklauso _____

funkciniam stiliui, o antrasis – _____ funkciniam stiliui.

(2 taškai)

Čia rašo
vertintojai
1 2

Iš viso (maks. 3 taškai)

Taškų suma už teksto suvokimo ir literatūros žinių taikymo užduotis (maks. 18 taškų)

KALBOS ŽINIŲ TAIKymo UŽDUOTYS

1 užduotis. Iš pateiktų sakinių suformuluokite sudėtinį prijungiamąjį sakinį su šalutiniu nuolaidos aplinkybės dėmeniu.

Švystelėjo viena kita šmaikšti, kandi politinė satyra. Bendras žanro derlius buvo gana menkas.

Čia rašo vertintojai	
1	2
—	—

(2 taškai)

2 užduotis. Pateiktame sakinyje raskite ir pabraukite frazeologizmą ir paaiškinkite jo prasmę.

Reikia stengtis, kad vaikui daiktai neužgožtų dvasinio prado, kad jis netaptų molio Motiejumi.

Čia rašo vertintojai	
1	2
—	—

(2 taškai)

3 užduotis. Įrašykite nebaigtų žodžių dalis.

SEPTYNGALVIS SLIBINAS

Apsišaukėlis, kuris apsimetė nugalėjęs _____ (dal., veik., būt. k. l., vyr. g., vns., vard.) slibiną ir mėgino pasiglemžti svetimus laurus, ko gero, buvo vertas laurų. Niekas neprieštaraut _____ (veiksm., tar. n., 3 asm.) minč _____ (daikt., mot. g., vns., naud.), kad jis gelbėjo savo gimtosios šalies garbę – šalies, kurios gyventojai nuolank _____ (prieiv.) siuntė slibinui į ryklę vis naujus savo žmones, užuot priešin _____ (dal., veik., būt. k. l., vyr. g., dgs., vard., sangr.) jam, – tol, kol su plėšrūnu susikovė iš svetur atvykęs jaunikaitis.

Savo ruožtu jaunikaitis pasirodė es _____ (dal., veik., es. l., vyr. g., vns., vard.) nevertas nugalėtojo laurų: jis dėkingai priėmė atlyginimą iš bailių ir sutiko tapti jų valdovo žentu. Jo aštr _____ (būdvi., vyr. g., įvardž., vns., naud.) kalavijui nepavyko susidoroti su aštunt _____ (skaitv., mot. g., įvardž., vns., įnag.) slibino galva...

Čia rašo vertintojai	
1	2
—	—
—	—
—	—
—	—

(3 taškai)

Taškų suma (maks. 7 taškai)		
-----------------------------	--	--

4 užduotis. Įrašykite praleistas raides, skliaustuose esančius žodžius parašykite kartu arba skyrium.

Čia rašo
vertintojai
1 2

Įvairių sričių k____rėjai (ne, syk) _____ guodėsi, kad šių dienų vaikus
kel____riopai sunkiau (kuo, nors) _____ sudominti – jie tepripaž____sta
kompiuterių pasaulį. Ar pagr____stas menininkų nusiv____limas? Manau, meno
pašauk____mas – ____taigiai išreikšti sen____s____s tiesas, die____ti gėrio ir grožio
ilg____sį. Bet (kaip, gi) _____ tai daryti dabar, kai visur pilna žurnaliukų
vaikams su l____kštais tekstais, rėksmingomis spalvomis. Juk siek____ma vieno –
auginti vartotoją, mie____čionį. Technika plėtojasi pašėlus____greitai, o dorovė vėžlio
žin____sniu, ir atotr____kis tarp jų didės. Liūdna, kad šitokį pasaulį įteik____me
dabartiniam vaikams, kurių puikūs įg____džiai valdyti kompiuterius, bet jokių – valdyti
sav____.

(4 taškai)

5 užduotis. Kur reikia, padėkite trūkstantus skyrybos ženklus.

Čia rašo
vertintojai
1 2

Mano karta negalėjo gyventi be poezijos kurią vieni kūrė kiti dainavo ar skaitė
deklamavo. Dėl to išliko meilė muzikaliam poezijai ypač jei joje slypi įveikto sielvarto
gaidos. Iki šiol tebežavi Salomėjos Nėries lyrika kupina tikro jausmo įkvėpimo! Kad ir
kaip rūsčiai būtų vertinami jos politiniai klystkeliai poetė išliko nepranokta kaip lyrikė.
Maištaudama dvejojama net iškalbėdama ji siekia ir skatina siekti trokšti harmonijos nes
čia jos didžioji jėga.

Jeigu man ir padarė poveikį viena ar kita knyga šis poveikis buvo trumpalaikis.
Tiesiog tada gaudavau impulsą kurti. Būdavo apsėda nykuma nusivylimas o kai
paskaitau gerą humoro ar satyros kūrinį ir prašviesėja akyse ranka jau ieško plunksnos.
Svajodavau o kad mano kūriniai šitaip skaidrintų kitiems nuotaiką grąžintų viltį ir norą
darbuotis!

(4 taškai)

Taškų suma (maks. 8 taškai)

6 užduotis. Pabraukite skliausteliuose pateiktą taisyklingą variantą.

Vilnius – vieta, visada traukianti sugrįžti atsidūrus svetur. Kai (seniai / senai), dar gyvendama gimtajame Kaune, išgirdau apie šį miestą, apsėdo troškimas jame būti. Apsigyvenusi jame nenusivyliau ir iki šiol (skaitau / manau), kad nėra jam lygaus. Jis tebėra dosnus (paslaptimis / paslapčių), praturtina menininko akį ir širdį, (kartu / tuo pačiu) nuramina liūdintį... Tik tada, vaikystėje, Vilnelė buvo tyra, Neris skaidri, neatrodė, kad kažkas sudarkys Senamiesčio darną. (Vienok / Tačiau) dabar skaudu matyti jį, pilną automobilių, – tai didžiausia jo neganda. Nepamėgau ir naujųjų Vilniaus rajonų, jie atrodo (svetimi / svetimais). Tai – bedvasis miestas, pasiglemžęs daug puikių Vilniaus apylinkių ir (apjungęs / sujungęs) daug savitų kaimų.

(3 taškai)

Čia rašo
vertintojai
1 2

—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—

Taškų suma už kalbos žinių taikymo užduotis (maks. 18 taškų)

Kalbos žinių taikymo užduotys parengtos pagal V. Žilinskaitės interviu

TESTO VERTINIMAS TAŠKAIS

Užduotys	Maks. taškų skaičius	Vertinimas	
Teksto suvokimas ir literatūros žinių taikymas	18		
1 užduotis	8		
2 užduotis	7		
Bendrieji klausimai (tekstų lyginimas)	3		
Kalbos žinių taikymas	18		
1 užduotis	2		
2 užduotis	2		
3 užduotis	3		
4 užduotis	4		
5 užduotis	4		
6 užduotis	3		

Testo vertinimas taškais

36

Juodraštis

Juodraštis

Juodraštis